

ECCE HOMO / ECCE ENSOR

Xavier Tricot confronteert Ensor met zijn Duitse navolgers

Xavier Tricot geldt als één van de belangrijkste kenners in België van het leven en werk van James Ensor (1860-1949). Hij inventariseerde het geschilderde oeuvre van de Oostendse kunstenaar, verzorgde diens brievenuitgave en schrijft regelmatig essays over hem voor de website van de Vlaamse kunstcollectie.

Xavier Tricot is zelf kunstenaar en behoort tot het *Ensor Advisory Committee*. Als curator van de tentoonstelling *ECCE HOMO* confronteert Xavier Tricot grafisch werk van Ensor met werken van gerenommeerde Duitse expressionisten.

Je aanvaardde het curatorschap van deze tentoonstelling vrijwel onmiddellijk. Wat maakt dit project voor jou zo verleidelijk?

XAVIER TRICOT: "Een tentoonstelling rond James Ensor opbouwen, is altijd een uitdaging. Telkens opnieuw ontdek ik nog onbekende elementen in zijn oeuvre. Bij deze opdracht is de confrontatie met het werk van de Duitse kunstenaars erg aantrekkelijk. Na België was Duitsland immers het eerste land dat het genie in Ensors werk (h)erkende. Grootheden als Otto Dix, George Grosz en Erich Heckel werden door Ensor beïnvloed. De confrontatie die we daardoor kunnen realiseren is

pertinent. Ze toont aan hoe Ensor reeds bij leven een voorloper was."

Had Ensor dan geen navolgers in andere landen?

TRICOT: "Natuurlijk wel, zijn tentoonstelling in het Paleis voor Schone Kunsten in 1929 vestigde zijn naam als groot kunstenaar. Na zijn dood in 1949 nam zijn invloed tijdelijk af door de dominantie van de abstracte en monochrome stromingen maar sinds 1980 wordt hij door de nieuwe generaties steeds weer ontdekt. Dat zijn meest spectaculaire werk, *De intrede van Christus in Brussel*, in het J. Paul Getty Museum in Los Angeles hangt, maakt dat zijn invloed zelfs tot in de Verenigde Staten en verder reikt. De Duitse avant-garde erkende hem echter al vanaf 1910 als een *artists' artist*."

Werd Ensor zelf ook geïnspireerd door artiesten die hem voorgingen?

TRICOT: "Zeker, vooral door de oude meesters, Bosch, Bruegel, Rubens en Turner en door Engelse (George Cruikshank, James Gillray, William Hogarth) en Franse (Jacques Callot, Honoré Daumier, Gustave Doré, Jean Grandville) karikaturisten. Zijn grote voorbeeld was Antoine Watteau voor wie muziek en toneel eveneens een grote bron van inspiratie vormden. Het theatrale is een terugkerend element in Ensors werk maar ook literatuur bleek een grote inspiratiebron: de Bijbel en het oeuvre van Balzac en Poe."

Van bij aanvang was je zeker van de titel van de tentoonstelling, *ECCE HOMO*. Waarom?

TRICOT: "Omdat *ECCE HOMO* zowel door Ensor als door George Grosz als titel werd gebruikt. Bij Ensor voor een schilderijtje uit 1891 (private verzameling) waarop hij als Christus wordt afgebeeld tussen twee kunstcritici die hem mishandelen. George Grosz gaf dezelfde titel aan een reeks karikaturale lithografieën uit 1923 waarin hij de

ontaarding van de mens tijdens de Weimarrepubliek schetst. Deze werken zullen in Beveren niet te zien zijn maar ze inspireerden me om de geest van de tentoonstelling te bepalen: zie de mens (de sukkelaar) versus de maatschappij (repressief en uitbuitend)."

***ECCE HOMO* kadert in de herdenking van 100 jaar Grote Oorlog. Ensor maakte de bezetting twee keer mee. Hoe verwerkte hij die beleving?**

TRICOT: "In het werk van Ensor komen vaak slagvelden voor: de *Slag der Gulden Sporen* en karikaturen van middeleeuwse slagvelden. Daarbij ridiculiseert hij de machthebbers en toont hij het kwaadaardige van de mens op zijn eigen specifieke wijze. Het is wel opvallend dat deze werken en slagvelden niet verwijzen naar WO I, de timing klopt niet. Ensor lijkt de horror van WO I en II uit zijn werk te hebben verbannen. Een merkwaardig aspect want de oorlog heeft hem wel degelijk getekend. In het tijdschrift *L'Art Libre* beschrijft Léon Spilliaert in 1919 hoe verouderd Ensor was en hoe onverzorgd hij er uitzag na vier jaar oorlog en eenzaamheid. De enigmatische Ensor liet - en laat - echter niet in zijn kaarten kijken. Maskers kunnen veel verbergen."

ECCE HOMO. Individu versus maatschappij [1880-1930].

Ensorgrafiek in confrontatie met werk van Duitse kunstenaars

van zaterdag 6 tot en met zondag 21 september 2014
gratis toegankelijk op woensdag, zaterdag en zondag van 14 tot 17u
en op afspraak
Kasteel Cortewalle, Zwarte Dreef 1, 9120 Beveren

CC Ter Vesten i.s.m. Kon. Piet Stautkring en Gemeentearchief Beveren met dank aan de Ensor Stichting, de Stiftung Christliche Kunst Wittenberg en de Gerd Gruber-collectie
info: 03 750 17 50 en www.beveren.be/tervesten